

Mer effektiv kraftproduksjon

Leder av produktivitetskommissjonen Jørn Rattsø argumenterer i et innlegg i DN 28. april 2015 for å slippe til privat kapital i norsk kraftproduksjon. Han etterlyser argumenter mot en slik delprivatisering og skriver: *"Det ville være interessant å høre hvordan forbudstilhengerne (av en delprivatisering) vil underbygge sitt standpunkt"*. Så vidt vi kan se har ingen tatt opp hans utfordring i DNs spalter. Så får vi gjøre det:

Det er ganske spesielle forhold ved vår vannkraft som gjør at det alltid vil være tapsbringende å selge den, og at den bør forbli i offentlig eie

Vannkraften er fornybar og nærmest evigvarende. Hovedtyngden av investeringene ved vannkraftutbygging, som konstruksjoner i fjell og betong, har meget lang levetid. Det dreier seg om generasjoner. Med moderate vedlikeholds- og fornyingskostnader har vannkraftverkene derfor meget lang levetid. Ved et salg stipuleres prisen ut fra nåverdien av en antatt årlig innteksstrøm. Med vanlig diskonteringsrente har inntekter lengre fram i tid enn 25 – 30 år meget liten nåverdi. Det vil si at inntekter lengre fram i tid tilfaller kjøper, ikke kommende generasjoner av våre innbyggere via offentlige budsjetter.

Vi har allerede på grunn av klimaendringene i noen tid vært inne i en periode med økende nedbør, og prognosene sier at denne utviklingen vil fortsette.. Det betyr at produksjonen fra eksisterende vannkraftverk vil øke med ingen eller ubetydelige investeringer. Ved et salg vil denne fordelene idet alt vesentlige tilfalle kjøper.

Våre vannkraftverk vil i framtiden samkjøre stadig tettere med fossilt fyrte kraftverk i Europa. Disse har høyere produksjonskostnader enn vannkraftverk. I tillegg blir de pålagt CO₂-avgift eller rensiltak. Skal EU nå sine mål om 40 prosent reduksjon av CO₂-utslipp innen 2030 og 80 prosent innen 2050, må denne avgiften gradvis økes for at kullkraften skal bli stadig mindre konkurransedyktig. I et samkjørende system blir all kraft priset etter den dyreste produksjonen som må settes inn for å dekke etterspørselen. Dette gir vannkraften en økende økonomisk fordel. Ved et salg vil denne økende økonomiske fordelene i det alt vesentlige tilfalle kjøper.

I Europa installeres det nå store kapasiteter med solceller og vindkraft. Disse kraftslagene er avhengig av supplementskraft når det er mørkt og når det er vindstille. Her vil vannkraften med sine magasiner og uovertrufne reguleringssegenskaper få en ny økonomisk lønnsom rolle. Ved et salg vil også denne økonomiske fordelene i det alt vesentlige tilfalle kjøper.

Vannkraftproduksjon dreier seg om økonomisk utnyttning av våre felles naturressurser, som har måttet tåle til dels betydelige inngrep. For mange vil det da fortone seg rimelig at det økonomiske utbytte av virksomheten, og spesielt grunnrenten skal tilfalle fellesskapet. Vi innser at dette er et verdisynspunkt av ikkeøkonomisk karakter, som derfor neppe vil bli tillagt like stor vekt i alle miljøer, som for eksempel i produktivitetskommissjonen.

Produktiviteskommissjonen hevder at grunnrenten kan tas inn gjennom skattlegging. Det gjelder bare ca. 30 prosent. Det er bare eierskap som sikrer hele grunnrenten for fellesskapet. Kommisjonen fastslår at vannkraftverk ikke kan flyttes. Men derimot kan penger flyttes, og driftsdisposisjoner foretas hvorsomhelst fra.

Et tenkt salg av et middels stort vannkraftverk vil raskt dreie seg om en transaksjon i multimilliardklassen. Antall potensielle private norske liebhavere vil følgelig være svært begrenset. Sannsynligheten for at utenlandske eiere kan etablere seg i det norske kraftsystemet er derfor i så fall i høy grad til stede. Kraftsystemet må betraktes som landets viktigste infrastruktursystem i den forstand at hvis dette svikter, så svikter alt annet også, umiddelbart eller i løpet av kort tid. Mulige framtidige utenlandske kraftverkseiere vil ikke bare få adgang til styrerom og kontrollsentraler. De vil også måtte integreres i Kraftforsyningens Beredskapsorganisasjon med denne organisasjonens installasjoner. De sikkerhetsmessige betenkeligheter ved en slik utvikling burde være åpenbare.

Erling Diesen
Energiveteranene